

Škodlivosť dvojčlennosti a hrozba anarchokapitalizmu

Andrej Szolgay

Keď zástancovia sociálnej trojčlennosti poukazujú na nedostatky unitárneho (jednotného) štátu, ktorý v sebe chaotickým spôsobom zahŕňa tri oblasti spoločnosti, neznamená to, že by si nevedomovali oveľa väčšiu škodlivosť tzv. dvojčlennosti, teda jednostranného osamostatnenia ekonomickej oblasti od štátu bez osamostatnenia oblasti kultúrno-duchovnej.

Také niečo by bolo oveľa horšie ako unitárny štát, lebo tento unitárny štát do istej miery predsa len tlmí škodlivé dôsledky nátlaku ekonomickej nutnosti, a tým ochraňuje spoločnosť pred upadnutím do jednostrannosti. Samozrejme sa táto ochrana deje za cenu spútania kultúrno-duchovnej oblasti, čo má zase celý rad iných negatívnych dôsledkov.

Realizovanie dvojčlennosti za súčasného stavu by v sociálnom organizme viedlo k niečomu podobnému ako je anarchokapitalizmus [1]. V anarchokapitalizme sa ekonomická oblasť sama stáva náhradou štátu, a teda by štát ako taký úplne zanikol. Všetky politicko-právne činnosti štátu by boli nahradené súkromnými agentúrami pôsobiacimi na „voľnom trhu“. Čiže sa dá povedať, že aj štát samotný a jeho činnosti, a tiež právo ako také, by sa stali tovarom.

Pred škodlivosťou akejkolvek dvojčlennosti Rudolf Steiner varoval:

*„Je azda celkom nemožné, aby niekto správne chápal asociatívny princíp, ak sa zároveň nehlási v plnom zmysle k trojčlennosti. Lebo v unitárnom štáte sa stáva práve škodlivým to, čo sa chová v trojčlennom sociálnom organizme správne. A treba ostro zdôrazniť, prinajmenšom v určitom spôsobe, akým robíte prednášky, napríklad to, že ak príde niekto, kto nechce mať nič do činenia so sociálnou trojčlennosťou, a povie: Veru, duchovný život chceme prenechať štátu. Trojčlennosť nechceme. Ale dvojčlennosť – také niečo bolo dokonca na Weimarskom národnom zhromaždení navrhnuté - to hej, dvojčlennosť áno! Hospodársky život sa dá odčleniť! - To ale práve nejde z dôvodu, že **odčlenená ekonomika riadená asociatívne, by vo svojich asociáciách celkom nezávislých od štátu mala práve tých ľudí, ktorí nevyrastli v slobodnom duchovnom živote, ktorí by potom ovplyvňovali hospodársky život v štátnom zmysle. Potom by tým celá ekonomika prijala charakter štátu.**“ [2]*

„To, ako málo ľudí má cit pre slobodný duchovný život, môžeme dnes vidieť na tom, že tu a tam sa objavujú požiadavky, aby sa ekonomika emancipovala od štátu. Ak si teda človek konkrétne predstaví, aký by bol taký sociálny útvar, v ktorom je na jednej strane právny štát, ktorý ale v sebe zahŕňa celú vzdelávaciu sústavu, z ktorej teda má vziť všetko to, čo potom je rozvinuté ako múdrosť v ekonomických súvislostiach, a na druhej strane emancipovaná ekonomika! Kto v pravom slova zmysle je za

trojčlennosť sociálneho organizmu, tomu by nemalo nikdy napadnúť vysloviť niečo také ako: áno, dvojčlennosť, to je vlastne čiastočná trojčlennosť sociálneho organizmu. - Oveľa lepší je chaotický unitárny štát ako nejaký druh dvojčlennosti. Lebo to je podstatou trojčlennosti, že ona je práve trojčlennosťou a nie nejakou dvojčlennosťou.“ [3]

„Keď hovorím o trojčlennosti musím výslovne zdôrazniť, že považujem jednostranné odčlenenie ekonomiky od štátu, pri zachovaní duchovného života v rámci štátneho života, za opak toho, o čo sa tu snažíme, pretože si myslím, že dvojčlennosť je v rovnakej miere škodlivá, ako je trojčlennosť nevyhnutná. Ak by prostredníctvom takýchto vecí bolo odčlenené nejaké odvetvie hospodárstva, potom by som to vôbec nepovažoval za niečo, čo je v súlade so zmyslom trojčlennosti.“ [4]

Dnes vidíme, že sa ekonomická oblasť do istej miery samovoľne odčleňuje a štát stráca nad ňou svoju kontrolnú moc, a preto aj slabne jeho spôsobilosť ochrániť spoločnosť pred negatívami ekonomického života. Zástupcovia štátu sa to snažia vyvážiť klasickými alebo novými reguláciami, prípadne zavedením globálnych opatrení, akým je napríklad daň z finančných transakcií[5]. Tieto opatrenia možno môžu byť do istej miery užitočné na tlmenie negatívnych ekonomických javov, hoci sa na ich reálnom účinku nevedia politici a ekonómovia zhodnúť.

Z pohľadu sociálnej trojčlennosti je omnoho dôležitejšie niečo iné: súbežne s „nevedomým“ odčleňovaním ekonomickej oblasti je treba vedome odčleňovať kultúrno-duchovnú oblasť, aby sa dosiahlo vyváženie uvedenej jednostrannosti (k tomu bude pochopiteľne musieť pristúpiť aj správne spravovanie odčlenenej ekonomickej oblasti). Musíme intenzívne podporovať osamostatnenie školstva, ktoré bude rozvíjať všestranných ľudí (nie jednostranne ekonomicky či štátne orientovaných), a tiež slobodné vedecké bádanie, ktoré nám prinesie poznanie spoločenskotvorných princípov, vrátane podmienok správneho riadenia ekonomiky v asociatívnom zmysle. K tomu by mohla pristúpiť reforma vlastníckych práv v tom zmysle, aby vlastníctvo podniku bolo viazané na prácu v ňom. To by znamenalo, že podiel na vlastníctve podniku by nemohol mať ten, kto by nemal zároveň zodpovedajúce schopnosti na jeho riadenie alebo iné podieľanie sa na jeho činnosti. Tiež by sa tým dosiahlo, že jeden konkrétny jednotlivec by nemohol vlastniť podiely v mnohých podnikoch v rôznych odvetviach.

Ak si niekto praje uskutočnenie spoločenských zmien k lepšiemu, ale odmieta sociálnu trojčlennosť, tak by si mal uvedomiť, že potom už zostávajú iba dve možnosti: buď pokračovanie súčasného stavu, pričom bude stále ťažšie naplniť úlohy unitárneho štátu, alebo cesta k anarchokapitalizmu so všetkými jeho drastickými následkami.

[1] Niečo o tom napríklad tu: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Anarchokapitalismus>

[2] Prednáška zo 17. februára 1921 prednesená v rámci vzdelávacieho kurzu pre rečníkov a aktívnych zástupcov myšlienok sociálnej trojčlennosti (GA 338, Ako pôsobiť pre impulz trojčlennosti sociálneho organizmu?)

[3] Prednáška zo 16. októbra 1921 prednesená v rámci prípravného kurzu pre verejné pôsobenie (GA 339, Antroposofia, sociálna trojčlennosť a rečnícke umenie)

[4] 25. mája 1919 - prvý večer otázok Zväzu pre Trojčlennosť sociálneho organizmu (GA 337a, Sociálne idey, sociálna skutočnosť, sociálna prax)

[5]

http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/other_taxes/financial_sector/index_en.htm